

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het Openbaar Ministerie te Den Haag.

Datum: 7 juli 2015

Rapportnummer: 2015/109

Aanleiding

Verzoekster is advocaat en haar cliënt stelt dat hij op 15 januari 2013 op een kruising fietste. Het sneeuwde en hij zag dat er een auto kwam aanrijden. Dit was een politieauto en deze auto werd bestuurd door politieambtenaar W. Volgens verzoeksters cliënt reed hij voor de auto langs en hoorde hij dat W. toeterde. Verzoeksters cliënt stelt dat hij hiervan schrok en viel. Vervolgens is verzoeksters cliënt opgestaan, naar de politieauto gelopen en heeft hij een klap op het dak van de auto gegeven. W. heeft aangifte van vernieling tegen verzoeksters cliënt gedaan.

Op 6 februari 2013 belde verzoekster met de regionale politie-eenheid Den Haag, omdat zij namens haar cliënt aangifte van poging tot mishandeling/poging tot doodslag tegen W. wilde doen. De politie heeft van dit telefoongesprek een mutatie opgemaakt. Later is van die mutatie een proces-verbaal van bevindingen opgemaakt op verzoek van het Openbaar Ministerie (OM). Bij brief van 18 februari 2013 heeft verzoekster namens haar cliënt aangifte gedaan. Deze aangifte is door het OM geseponneerd op 15 mei 2013. In de uitgebreid gemotiveerde sepotbeslissing worden zeven argumenten gegeven voor het seponeren van de aangifte. Eén van de argumenten is het telefoongesprek dat verzoekster met de politie heeft gehad op 6 februari 2013. In de sepotbeslissing staat dat de politie verzoekster tijdens dit telefoongesprek vroeg waarom zij per se aangifte wilde doen en verzoekster vervolgens stelde dat er onbalans in de zaak was, aangifte balans in de zaak zou brengen en zij hiermee successen boekt.

Klacht

Verzoekster en haar cliënt klagen erover dat het OM de politie heeft verzocht de mutatie om te zetten in een proces-verbaal. Ook klagen zij erover dat het OM geen kopie van dit proces-verbaal heeft verstrekt.

Bevindingen

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

In reactie op het onderzoek van de Nationale ombudsman liet de minister van Veiligheid en Justitie (hierna: de minister) weten de klachten van verzoekster en haar cliënt ongegrond te achten. De minister stelt in dit verband dat verzoekster met de politie belde, omdat zij namens een cliënt aangifte wilde doen van poging tot mishandeling dan wel poging tot doodslag. Dit vond de betreffende politieambtenaar vreemd, omdat een poging tot mishandeling niet strafbaar is. Volgens de minister heeft de politieambtenaar geprobeerd om de zaak informeel te beslechten. Verzoekster wenste echter slechts te praten als de aangifte tegen haar cliënt zou worden ingetrokken. Verder wilde zij een klacht indienen tegen de politieambtenaren die haar cliënt onder druk zouden hebben gezet om een bekentenis af te leggen. Volgens de minister heeft verzoekster verder

tijdens dit telefoongesprek gesteld dat de zaak in onbalans was en een aangifte van haar cliënt de zaak in balans zou brengen bij de zitting van de rechter. Ook zou verzoekster hebben gesteld dat zij met deze werkwijze haar successen boekte. Dit gaf de politieambtenaar een zeer ongemakkelijk gevoel en hij maakte hiervan een mutatie op.

Een dag voordat verzoekster met de politie belde, had zij telefonisch contact met het OM. Volgens het OM heeft verzoekster tijdens dit telefoongesprek onder andere gesteld dat zij zeer ontstemd was over het feit dat het OM niet aan waarheidsvinding deed en weigerde nader onderzoek te doen. Ook zou verzoekster hebben aangegeven dat zij een klacht zou indienen. Gelet op de inhoud van de telefoongesprekken van verzoekster met het OM en de politie en gelet op haar beweegredenen om namens haar cliënt aangifte te willen doen, heeft het OM de politieambtenaar verzocht om zijn in een mutatie opgenomen bevindingen in een proces-verbaal van bevindingen neer te leggen. Het verzoek om de mutatie om te zetten in een proces-verbaal is door het OM mondeling gedaan en daarom kan de exacte datum waarop dit verzoek is gedaan niet meer worden achterhaald. Volgens de minister is het verzoek rond 10 mei 2013 gedaan. De minister stelt dat er geen rechtsregel bestaat die zich verzet tegen het opmaken van een proces-verbaal naar aanleiding van een mutatie. Volgens de minister is dit ook niet ongebruikelijk. Met het proces-verbaal heeft het OM de beslissing tot niet vervolging kracht kunnen bijzetten, aldus de minister.

Ten aanzien van de klacht dat het OM geen kopie van het proces-verbaal heeft verstrekt, merkt de minister het volgende op. Volgens de minister is het proces-verbaal een strafvorderlijk gegeven in de zin van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg). Het proces-verbaal maakt onderdeel uit van een strafdossier naar aanleiding van de aangifte van verzoeksters cliënt van poging tot mishandeling dan wel poging tot doodslag. De cliënt van verzoekster is als verdachte aangemerkt ter zake vernieling. De minister is van mening dat het OM op basis van de Wjsg niet gehouden is om verzoekster en haar cliënt een afschrift van het proces-verbaal te verstrekken. Wel heeft verzoekster het recht om het proces-verbaal in te zien (artikel 39i Wjsg, zie Achtergrond). Bij brief van 22 mei 2014 heeft het OM verzoekster aangeboden om het dossier in te zien. De minister is wel van mening dat dit aanbod eerder dan na afhandeling van de klachtprocedure bij het OM aan verzoekster en haar cliënt had kunnen worden gedaan. Volgens de minister is verzoekster hierdoor echter niet in haar belangen geschaad.

Standpunt verzoekster

Verzoekster stelt dat in het proces-verbaal is vastgelegd wat zij zou hebben gezegd tijdens een telefoongesprek, terwijl niet vooraf kenbaar was gemaakt dat een proces-verbaal zou worden opgemaakt en geen sprake is geweest van hoor en wederhoor. Verzoekster herkent zich niet in de weergave van haar aandeel van het telefoongesprek. Volgens verzoekster is de weergave in het proces-verbaal gebruikt om tot een sepotbeslissing te komen. Verzoekster wijst erop dat de politie de bevoegdheid heeft om processen-verbaal op te stellen, maar dit dient te gebeuren in het kader van een opsporingsonderzoek. In dit geval is het proces-verbaal niet opgesteld in verband met

een dergelijk onderzoek; op het moment van het telefoongesprek was er nog geen aangifte tegen de politieambtenaar gedaan, aldus verzoekster. Verzoekster is van mening dat met het opstellen van het proces-verbaal sprake is van misbruik van bevoegdheid. Verzoekster is van mening dat het op deze manier niet meer mogelijk is om als advocaat gesprekken te voeren met de politie of het OM, omdat zij gebruik, dan wel misbruik, kunnen maken van hun bevoegdheid om een proces-verbaal op te stellen. Dit zorgt ervoor dat het noodzakelijke vertrouwen tussen advocaten en de politie/het OM wordt aangetast. Verder vindt verzoekster het uitermate vreemd dat het OM weigert een kopie van het proces-verbaal te verstrekken. In de sepotbeslissing wordt geciteerd uit het proces-verbaal; en daarom wil verzoekster weten wat er precies in het proces-verbaal staat en op welke wijze dit tot stand is gekomen. Inmiddels heeft verzoekster het proces-verbaal ingezien en is gebleken dat het proces-verbaal op 6 mei 2013 is opgemaakt.

Stukken

Uit de stukken die de Nationale ombudsman in zijn bezit heeft, komt naar voren dat verzoekster bij brief van 24 oktober 2013 kenbaar heeft gemaakt een kopie van het proces-verbaal te willen krijgen.

Beoordeling

Omzetten mutatie in proces-verbaal

Behoorlijkheidsvereiste

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid integer handelt en een bevoegdheid alleen gebruikt voor het doel waarvoor deze is gegeven. Burgers mogen verwachten dat de overheid haar taken op een gewetensvolle manier uitvoert. Van het OM mag verwacht worden dat het zijn positie, zijn bevoegdheden en zijn middelen niet misbruikt.

Oordeel

Artikel 152 van het Wetboek van Strafvordering geeft aan de politie de opdracht processen-verbaal op te maken in het kader van de opsporing (zie Achtergrond). Ook blijkt uit dit artikel dat het opmaken van een proces-verbaal onder verantwoordelijkheid van het OM achterwege kan worden gelaten. Bij brief van 18 februari 2013 heeft verzoekster namens haar cliënt aangifte gedaan. Uit het onderzoek van de Nationale ombudsman is naar voren gekomen dat het OM de politie begin mei 2013 heeft verzocht om de eerder door haar opgemaakte mutatie, van het telefoongesprek dat een politieambtenaar op 6 februari 2013 met verzoekster had gevoerd, om te zetten in een proces-verbaal van bevindingen. Op 15 mei 2013 heeft het OM de aangifte van verzoeksters cliënt geseponeerd. Toen het OM de politie verzocht om de mutatie om te zetten in een proces-verbaal had verzoekster dan ook al namens haar cliënt aangifte gedaan, maar deze aangifte was nog niet geseponeerd. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman had het OM de bevoegdheid om de politie te verzoeken de

mutatie om te zetten in een proces-verbaal. De Nationale ombudsman ziet echter niet in hoe de beweegreden van verzoekster om aangifte te doen, zoals opgenomen in de bewuste mutatie, een argument kan zijn om de aangifte te seponeren. Daar komt bij dat naar het oordeel van de Nationale ombudsman de noodzaak om de mutatie om te zetten in een proces-verbaal ontbrak. De inhoud van de mutatie had - voor zover relevant - immers als zodanig kunnen worden gebruikt in het kader van het sepot. Dat de noodzaak voor het opstellen van het bewuste proces-verbaal van bevindingen ontbrak, acht de Nationale ombudsman echter onvoldoende grond voor het oordeel dat sprake is van misbruik van bevoegdheid. Het OM heeft dan ook niet in strijd met het vereiste van integriteit gehandeld door de politie te verzoeken de mutatie om te zetten in een proces-verbaal.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Niet verstrekken kopie

Behoorlijkheidsvereiste

De overheid geeft de burger de mogelijkheid om zijn procedurele kansen te benutten en zorgt daarbij voor een eerlijke gang van zaken. Dit houdt onder meer in dat wanneer een burger kennis wil nemen van gegevens die over hem zijn vastgelegd, deze kennisneming zo dient plaats te vinden dat de burger voldoende wetenschap heeft van wat over hem is vastgelegd.

Oordeel

De Nationale ombudsman is het met de minister eens dat het proces-verbaal een strafvorderlijk gegeven is in de zin van de Wjsg (artikel 1 van de Wjsg, zie Achtergrond). Op het moment dat het proces-verbaal werd opgemaakt, had de cliënt van verzoekster al aangifte gedaan. Daarnaast heeft het OM een strafdossier aangemaakt en maakte het proces-verbaal hier onderdeel van uit. Verzoekster heeft bij brief van 24 oktober 2013 kenbaar gemaakt dat zij een kopie van het proces-verbaal verstrekt wilde krijgen. Zoals de Nationale ombudsman in zijn rapport 2014/119 heeft overwogen, verplichten artikel 39i van de Wjsg en de Aanwijzing Wjsg niet tot afgifte van stukken. In deze Aanwijzing is vermeld dat aan het recht op kennisneming op verschillende manieren kan worden voldaan, bijvoorbeeld door een mededeling of inzage in de betreffende gegevens. Gelet op het voorgaande is de Nationale ombudsman van oordeel dat het OM, door geen kopie van het proces-verbaal te verstrekken, niet in strijd met het vereiste van fair play heeft gehandeld. Het OM heeft de mogelijkheid geboden het proces-verbaal in te zien. Niet is gebleken van bijzondere omstandigheden op grond waarvan - uit het oogpunt van behoorlijkheid - in dit geval een kopie van het proces-verbaal had moeten worden verstrekt.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedragingen van het Openbaar Ministerie te Den Haag is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Achtergrond

Wetboek van Strafvordering

Artikel 152

1. De ambtenaren, met de opsporing van strafbare feiten belast, maken ten spoedigste proces-verbaal op van het door hen opgespoorde strafbare feit of van hetgeen door hen tot opsporing is verricht of bevonden.

2. Het opmaken van proces-verbaal kan onder verantwoordelijkheid van het openbaar ministerie achterwege worden gelaten.

Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens

Artikel 1

In deze wet en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:

(...)

b. strafvorderlijke gegevens: persoonsgegevens of gegevens over een rechtspersoon die zijn verkregen in het kader van een strafvorderlijk onderzoek en die het openbaar ministerie in een strafdossier of langs geautomatiseerde weg verwerkt.

Artikel 39i

1. Het College van procureurs-generaal deelt een ieder op diens schriftelijke verzoek binnen zes weken mede of, en zo ja welke, deze persoon betreffende strafvorderlijke gegevens verwerking ondergaan. Het College van procureurs-generaal kan zijn beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan.